

בס"ד. שיחת* אור ליום ב' פ' לך לך, וא"ו מרחשון ה'תשכ"ב.

— בחדרו הק', לקבוצות התלמידים הנוסעים לאה"ק והבאים מאה"ק —
בלתי מוגה

א. הסדר הוא שבכל ענין פותחין בדבר מלכות'.

ישנו מאמר של כ"ק אדמו"ר הצמח צדק שנדפס באור התורה²,
ד"ה במדרש רבה ע"פ³ "ויטע הוי' אלקים גן בעדן מקדם".

— בפסוק זה ישנו דיוק שבכל הפרשה נאמר הלשון "ברא", "יצר"
או "עשה", וכאן נאמר הלשון "ויטע", שמורה שאין זה בריאה יש מאין,
כי אם ענין שכבר הי' לפני⁴, ואין כאן אלא נטיעה ממקום למקום. —
ואיתא במדרש⁴: "היו ועקרן הקב"ה ושתלן בתוך ג"ע".

ומבאר הצ"צ בזה ב' פירושים ע"פ קבלה:

פירוש הא'⁵ — שקאי על הניצוצות דתהו שנפלו בשבירת הכלים,
שנטעו אותם בעולם התיקון. וזהו "ויטע גו' מקדם", מתהו שקדם לתיקון.
ופירוש הב' — שבתיקון גופא נטעו אותם ממקום למקום. והיינו, מדות
שהם בחי' צומח שצומח מקטנות לגדלות, שתחילה היו באבא, עקרו
אותם ונטעו אותם באימא, והיינו, שנטעו אותם מ"עדן" ל"גן".

זהו בכללות תוכן מאמר הצ"צ בהנוגע לענינו.

ב. בכל ענין ישנו "בכנ" בעבודת האדם. וגם בעבודת האדם ישנם
ב' פירושים הנ"ל:

ענין האדם הוא — כמ"ש⁸ "כי האדם עץ השדה". וכמבואר בכ"מ,
שעיקר עבודת האדם היא במדות. וכמדובר בהתועדויות דחודש תשרי⁹
אודות הפתגם ששמע הצמח-צדק מאדמו"ר הזקן שענין החסידות הוא
לשנות טבע מדותיו (דוקא)¹⁰. וכן מוכח גם בתניא ומבואר בכמה מקומות.

(5) רמ"ז לזח"ב קכו, ב.

(6) מק"מ שם. ובזח"ג ריז, ב.

(7) ראה תו"א בראשית ד, א. ובכ"מ.

(8) פ' שופטים כ, יט.

(9) שיחת ש"פ וילך הערה 6 (לעיל ע')

(25).

(10) לקו"ד ח"א נו, א-ב.

(* על רשימת ההנחה שבספריית אגודת
חסידי חב"ד תיקן כ"ק אדמו"ר שליט"א איזה
תיקונים בכת"ק (המו"2).

(1) ראה סה"ש תש"ח ע' 224. וש"נ.

(2) בראשית מה, ב.

(3) בראשית ב, ח.

(4) ב"ר רפט"ו.

ולכן נקרא האדם בשם "עץ", צומח, אע"פ שהוא כולל בתוכו כל הדרגות, מדבר, חי, צומח ודומם — כיון שעיקר עבודת האדם היא במדות.

ובזה יש ב' עבודות: עבודה הא' — "אל יהא קשה כארז", ועבודה הב' — להיות "רך כקנה"¹¹.

והענין בזה¹²:

"קשה כארז" — מורה על המדות כשהם בתוקף של ארז, שזהו"ע המדות דתהו, שבהם נאמר¹³ "וימלוך", שהו"ע התוקף. ובמדות אלה צריכים לפעול ש"אל יהא קשה כארז".

ו"קנה" — קאי על המדות דתיקון, שהם כקנה, והעבודה היא לפעול בהם רכות, "רך כקנה" — אם כי רכות ע"פ קדושה, שהיא באופן כזה שבמקום שיש צורך ישנו גם ענין התוקף, כדאיתא במדרש¹⁴ "אמר הקב"ה אצלי (בנ"י) הם כיונה" (שנקראים "יונתי"¹⁵), "כיונה תמה", "אבל אצל עובדי כוכבים קשים הם כו".

ובפשטות יותר — הם ב' העבודות דכאו"א מישראל, העבודה בנפש הבהמית והעבודה בנפש האלקית:

עבודה הא' — עם נפש הבהמית, ששרשה מתהו¹⁶ שקדם לתיקון, וכמו כן היצה"ר ש"אקדמי" טעניתא¹⁷, שזהו"ע "מקדם", והעבודה היא שיהיו כדבעי, היינו, שיתבטל מבהמיותו ("ער זאָל ווערן אויס בהמה"), ויהי "אדם".

ועבודה הב' — עם נפש האלקית, שמצד עצמה היא במדידה והגבלה, וצריך לפעול בה הענין ד"ויטע הוי" אלקים גן בעדן מקדם", שהעבודה בעניני קדושה תהי' בהתרחבות ובהתכללות, וענין זה נעשה ע"י המשכת המוחין במדות, שע"ז נעשה שינוי טבע מדותיו.

ג. וזהו כללות ענין העקירה ממקום זה והנטיעה במקום אחר — עקרון ושתלן — שע"ז ישנם ב' המעלות:

אילו היתה הכוונה רק בהמעמד ומצב כפי שהוא לאחרי שעקרון ושתלן — יכול הי' הקב"ה לברוא אותם מלכתחילה במקום זה. וכיון שנבראו במקום מסויים ואח"כ נעקרו משם ונשתלו במקום אחר, מובן,

(14) שמו"ר פכ"א, ה.

(15) שה"ש ה, ב.

(16) תו"א מקץ מא, ב. ובכ"מ.

(17) ראה זח"א קעט, ב.

(11) תענית כ, ב.

(12) ראה ד"ה לעולם יהא אדם רך כקנה

תשי"ג (סה"מ תשי"ג ע' 72 ואילך).

(13) וישלח לו, לב ואילך.

שיש גם מעלה במקום שבו היו קודם שנעקרו, והעבודה היא — לא לבטל ענין זה, אלא לנצלו בענינים של קדושה.

ובפרטיות: בעבודה דנפש הבהמית — שהתוקף דנפש הבהמית, התוקף דתהו — צריכים לנצל לקדושה. ובעבודה דנפש האלקית — בקדושה גופא — ההמשכה מאבא לאימא, או ממוחין ללב, הרי יש מעלה במוחין לגבי הלב, ויש מעלה בלב לגבי המוחין, ולכן צריכים את ב' ה"מקומות" — למצוא את המעלה שבכל מקום, ולנצלה ע"פ רצון הקב"ה.

ד. ונקודת הענין דעקרון ושתלן כו' — הוא החידוש של בעלי תשובה לגבי צדיקים:

צדיק, שנקרא גם בתואר חסיד, ובלשון פירוש רש"י¹⁸: "חסיד מעיקרו" — אין אצלו ענין של עקירה ממקום אחד ושתילה במקום שני, כיון שמלכתחילה — מעיקרו — הוא במעמד ומצב של צדיק וחסיד.

וזוהי המעלה של בעל תשובה — שעבודתו היא באופן של חרטה מענין מסויים, מענין לא טוב לטוב, או בטוב גופא — מדרגא נמוכה לדרגא נעלית יותר, אבל לא רק הליכה מדרגא לדרגא ותו לא מידי, אלא באופן שעוקר ממקום אחד ושותל במקום שני, שזהו אמיתית ענין ההליכה שהיא שלא בערך¹⁹.

וזוהו הטעם שקריאת פסוק זה — "ויטע גו'" — בפרשת בראשית היא לאחרי העבודה של חודש תשרי, שענינו עבודת התשובה²⁰.

*

ה. זוהי גם הנקודה במאמר המשנה²¹ "הוי גולה למקום תורה": כיון שמאמר זה נאמר בלשון סתמי, ללא הגבלות, הרי זה כולל גם מי שלומד תורה בין תלמידי חכמים, במקום שכולו תורה ויראת שמים, שגם אליו נאמרה ההוראה "הוי גולה למקום תורה".

ולכאורה אינו מובן: מי שנולד ונתגדל ולומד במקום תורה, ואין לו את המעלה ד"גולה למקום תורה" — מה חסר אצלו?

אך הענין הוא, שאילו היו מסתפקים בהליכה מדרגא לדרגא בלבד — לא היו תובעים להיות גולה למקום תורה; אבל כיון שנדרשת עלי'

תרס"ו ע' ית. סה"מ אעת"ר ע' סט ואילך.

(20) ראה אוה"ת בא ע' רנו ואילך.

(21) אבות פ"ד מ"ד.

(18) סוכה נג, רע"א.

(19) ראה סה"מ תרנ"ד ע' רסג ואילך.

תרנ"ט ע' כד. תר"ס ע' קז ואילך. המשך

שלא בערך, שזה נפעל ע"י עבודת התשובה — לכן, גם כאשר נמצאים במקום תורה צריך להיות הענין ד"גולה למקום תורה", שצ"ל עקירה ממקום למקום, ובלשון חז"ל²²: "אסורה מכאן (שעיי"ז נעשה) להתקרב לשם", כפי שמבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר בהשיחות שכבר נדפסו²³.

אלא, שהכוונה והמטרה בזה היא — לא לעזוב את המקום הקודם מבלי ליקח עמו מאומה, או שכאשר בא למקום השני יהיו אצלו רק הענינים שהיו אצלו במקום שממנו בא, אלא באופן שיהיו אצלו המעלות של שני המקומות.

ו. ובפרטיות יותר — בנוגע לעניננו:

כשם שבנוגע לאנשים פרטיים איתא בגמרא²⁴ ש"אין דיעותיהם שוות", כן הוא גם בנוגע לקבוצות ובנוגע לישיבות וסניפיהם, שנוסף על הצד השווה שביניהם, יש ענינים שבהם יש חילוק בין ישיבה אחת לחברתה בין סניף אחד למשנהו.

וזוהי הכוונה ב"הוי גולה למקום תורה", מישיבה לישיבה כו' — שיהיו אצלו "חומרי המקום שיצא משם וחומרי המקום שהלך לשם"²⁵, וע"פ פירוש אדמו"ר הזקן²⁶ (כמדובר בהתחלת חודש תשרי²⁷) — שתהי' אצלו אמיתית המציאות של שני המקומות.

וע"פ דרישת תורת החסידות ודרישת רבותינו נשיאינו שצריכים לעסוק גם בהנוגע לטובת זולתו, ואדרבה, כדי להצליח בעבודה עם עצמו צריכים לעסוק גם בטובת הזולת — מובן גם בהנוגע להתלמידים שבאו מהישיבה בארץ ישראל ללמוד בהישיבה דכאן, וכן בהנוגע להתלמידים הנוסעים מהישיבה דכאן ללמוד בישיבה בארץ ישראל, שהמטרה והתכלית, התפקיד והשליחות שלהם היא לפעול שיהיו "חומרי המקום שיצא משם וחומרי המקום שהלך לשם" לא רק אצלם, אלא שעל ידם יתעלה מעמד ומצב של כל הישיבה שאלי' נוסעים, שיתוסף בה "חומרי המקום שיצאו משם".

וכשם שכל ענין שבקדושה צריך להיות בסדר מסודר, הרי גם הענין שצריכים להוסיף בהמקום שהולכים לשם, שזהו הכרח ע"פ תורה, צריך

(25) פסחים רפ"ד.

(22) פרש"י שמות ג, ג.

(26) ראה סה"ש תש"ז ע' 151. וש"נ.

(23) קונטרס ביקור שיקאגא ע' 23.

(27) שיחות: ש"פ נצבים תשכ"א בתחלתה

ולאח"ז בסה"ש תש"ב ע' 47.

(תו"מ חל"א ע' 237); ש"פ וילך ס"ד (לעיל

24) ראה ברכות נח, א. סנהדרין לח, א.

ע' 26); כ"ט תשרי ס"י (לעיל ע' 171).

ועוד.

להיות בסדר מסודר — להתדבר בכהנ"ל עם הנהלת הישיבה שבאים לשם: לומר להם שישנו ענין פלוני ופלוני שיכולים לפעול בהישיבה, ומצדם מוכנים הם לעשות כל אשר ביכלתם כדי לפעול תוספת חיות והתלהבות בלימוד החסידות, בקיום המצוות בהידור, או בעבודת התפלה — כל מה שיכולים להוסיף בכל מקום לפי ענינו, וע"פ ההוראה של הנהלת הישיבה יעסקו בזה כדבעי, ועד לאופן ד"בכל מאדך"²⁸.

ועוד זאת, שצריכים לעשות כל ענינים אלו באופן של שמחה וטוב לבב, שעיי"ז תהי' הפעולה באופן דמוסיף והולך מוסיף ואור, להעלות את המקומות והישיבות שאליהם באים שתהי' אצלם הגבהה כזו שהיא לא רק למעלה מטפח (כדברי הצמח צדק²⁹), ולא רק למעלה משלשה טפחים, אלא גם למעלה מעשרה טפחים, שזהו מקום פטור, ועד לרשות היחיד (כפשטות הדין בנגלה דתורה), ששייכת ליחידו של עולם³⁰.

ז. כיון שהנהגה זו (להיות "גולה למקום תורה", כדי שיהיו "חומרי המקום שיצא משם וחומרי המקום שהלך לשם") היא הוראת התורה — ברור הדבר שניתנו הכחות הדרושים לכך, ואין הדבר תלוי אלא ברצון להביא זאת מן הכח אל הפועל, אשר, עיי"ז מתקיים מ"ש³¹ "מהוי' מצעדי גבר כוננו ודרכו יחפץ", וכפירוש הבעש"ט ואדמו"ר הזקן בענין זה³².

ויה"ר שכל ענינים אלו — הנסיעה, והפעולה בהמקום שהגיעו אליו, ובהמקום שיגיעו אליו, על מנת ליקח משם בכוא הזמן שיצטרכו לילך לדרגא ומקום נעלה יותר, כפי ש"מהוי' מצעדי גבר כוננו" — יהיו בהצלחה רבה ובהצלחה מופלגה, ולהמשיך את ההצלחה למטה מעשרה טפחים.

ויעזור השי"ת לכאו"א מכם, ולכולם ביחד — שאז ישנו כח הרבים, שיש בו האור העולה על כולנה (כמבואר בשער היחוד והאמונה³³) — בההתעסקות בכל הנקודות האמורות לעיל מתוך שמחה וטוב לבב.

*

ח. נוסף על האמור לעיל בנוגע לשתי הקבוצות — ישנו ענין מיוחד בנוגע לאלה הנוסעים מכאן לארץ ישראל:

(28) ואתחנן ו, ה. (31) תהלים לז, כג.
 (29) ראה אוה"ת חנוכה שלד, ב. יהל אור ע' קמו ואילך. וראה גם תו"מ ח"י ע' 101.
 (30) ראה תניא ספ"ג. ובכ"מ.
 (31) ראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ג ע' תקסא (נעתק ב"היום יום" יד חשון), שם ח"ה ע' קג (נעתק ב"היום יום" י תמוז). ועוד.
 (32) תקסא (נעתק ב"היום יום" יד חשון), שם ח"ה ע' קג (נעתק ב"היום יום" י תמוז). ועוד.
 (33) פ"ב.

ע"פ רוב, פוגשים באווירון עוד יהודים שנוסעים גם הם לארץ ישראל, לשם ביקור, ולעתים קרובות פוגשים גם עולים חדשים שנוסעים על מנת להשתקע שם, וכמו כן פוגשים בין הנוסעים גם ילדים.

צריכים איפוא להשתדל ולפעול על שאר הנוסעים באווירון, העולים החדשים, ובפרט הילדים, להחדיר בהם — בדרכי נועם ובדרכי שלום — שידעו שנוסעים לארץ כזו שנקראת "ארץ הקדושה", עלי" נאמר בפסוק³⁴ "ארץ אשר גו' עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה", ולכן, מבלי הבט על אופן ההנהגה בחוץ-לארץ, הנה כאשר באים לארץ הקודש צריכים להתנהג ע"פ רצון הקב"ה, ועוד להוסיף בזה.

וכיון שהעולים לאה"ק חלקם נוסעים מכאן וחלקם מצטרפים לנסיעה באמצע הדרך, הרי מובן שהאמור לעיל שיך לשני הסוגים, הן אלה שנוסעים מכאן, והן אלה שמצטרפים לנסיעה באמצע הדרך.

והעיקר — לדבר עמהם בחיות ובהתלהבות, וביחד עם זה, בדרכי נועם, שאז יהיו הדברים יוצאים מן הלב, ובמילא גם נכנסים אל לב השומעים³⁵, ופועלים פעולתם.

*

ט. יעזור השי"ת שיקויים מה שהתחלנו ללמוד בפרשת השבוע: "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך"³⁶, כפירוש החסידות³⁷ שקאי על היציאה מהרצון האישי והרגילות האישית ("פון דעם אייגענעם רצון און פון די אייגענע רגילות") שנעשו ע"י החינוך בבית אביו — "אל הארץ אשר אראך", אל הרצון ואל המקום שמורה השי"ת ששם צריכים לפעול.

ועי"ז תקויים ההבטחה (כהמשך וסיום הפרשה) "ואעשך לגוי גדול ואברכך גו' והי' ברכה גו' (ועד ש)ונברכו בך כל משפחות האדמה"³⁸ — להפיץ את כל העינים עד שיגיעו "חוצה", כמבואר באגה"ק דהבעש"ט³⁹.

סעו לשלום ("איר זאָלט פּאַרן געזונטערהייט") — הן אלה שבאו לכאן, והן אלה שנוסעים לארץ הקודש, ונשמע מכם בשורות טובות ומפורטות.

(37) ראה סד"ה לך לך תרס"ו (המשך

תרס"ו ע' סז).

(38) שם, ב"ג.

(39) נדפסה בכש"ט בתחילתו. ובכ"מ.

(34) עקב יא, יב.

(35) ראה ס' הישר לר"ת שי"ג. הובא

בשל"ה סט, א.

(36) ר"פ לך לך.